

Datum: 2. junij 2020

**TRGOVINSKA
ZBORNICA SLOVENIJE**
Slovenian Chamber of Commerce

SPOROČILO ZA JAVNOST

Dimičeva ulica 13, SI-1000 Ljubljana
t: +386 1 58 98 212, +386 1 58 98 213
f: +386 1 58 98 219
e: info@tzslo.si, www.tzslo.si

ID številka za DDV: SI67994598
Številka TRR: SI56 0313 8100 0518 803

Mali trgovci opozarjajo: Možnost obratovanja trgovin ob nedeljah in praznikih nam omogoča preživetje in obstoj, gospodarstvu pa daje nujno potreben zagon

Trgovinska zbornica Slovenije (v nadaljevanju: TZS) opozarja, da bi morebitno zaprtje trgovin ob nedeljah in dela prostih dneh, kar po prvi fazi obravnave v Državnem zboru RS predvideva Zakon o trgovini, imelo hude posledice za trgovinsko panogo in celotno slovensko gospodarstvo. Enako velja za trenutno veljaven Odlok o omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev v Republiki Sloveniji, ki prav tako ohranja zaprte prodajalne ob nedeljah in praznikih. Posebej hude posledice bosta zakon, če bo sprejet v trenutno predlagani obliki, in omenjeni odlok imela za mikro in male trgovce. Pri Sekciji malih trgovcev in zadrug, ki deluje v okviru TZS, opozarjajo, da je s takšno ureditvijo oziroma omejitvijo poslovanja resno ogrožen obstoj malih trgovcev, ki bi bili primorani odpuščati zaposlene. Samo v marcu in aprilu se je zaradi omejenega poslovanja trgovin na Zavodu RS za zaposlovanje prijavilo več kot tri tisoč zaposlenih iz trgovine. Negativni učinki posledic epidemije covid-19 se že kažejo tudi v realnih prihodkih trgovine na drobno, saj so bili ti aprila letos glede na marec nižji za skoraj 9 odstotkov, v primerjavi z aprilom lani pa skoraj za četrtno. Na škodljive posledice omejevanja trgovine za zaposlene in celotno gospodarstvo, ki bi nastale zaradi omejevanja nakupov ob nedeljah in praznikih, opozarja tudi ekonomska stroka.

Morebitno zaprtje trgovin ob nedeljah in dela prostih dneh (kar predvideva Zakon o trgovini, ki je prejšnji teden v Državnem zboru prestal prvo obravnavo), bi imelo izrazito škodljiv vpliv na poslovanje številnih trgovcev, med katerimi so posebej ranljivi mikro in mali trgovci. Dokaz za to so tudi zelo jasno vidne posledice omejenega poslovanja v času epidemije covid-19 v marcu in aprilu, saj se je na Zavodu RS za zaposlovanje v tem času prijavilo več kot 1350 prodajalcev oziroma več kot tri tisoč zaposlenih iz trgovine. Prav tako je treba opozoriti na podatke Statističnega urada RS, ki kažejo na izjemno resen položaj trgovine: realni prihodek v trgovini na drobno je bil aprila letos glede na marec za 8,8 odstotka nižji, v primerjavi z lanskim aprilom pa je bil nižji kar za slabo četrtno. Vemo tudi, da so obeti za gospodarstvo za letos po napovedih zelo slabi, saj je Evropska komisija Sloveniji napovedala 7-odstotni padec BDP.

Slabšega časa za omejevanje poslovanja ne bi mogli izbrati

Poleg mikro in malih trgovcev, ki bi se jim s prepovedjo poslovanja ob nedeljah in dela prostih dnevih, občutno zmanjšal promet, primorani pa bi bili tudi odpuščati, na škodljivost prepovedi obratovanja trgovcev ob nedeljah in dela prostih dnevih opozarja tudi ekonomska stroka. **Dr. Igor Masten, redni profesor na Ekonomski fakulteti UL ter partner in direktor podjetja Econlab**, izpostavlja varnostne (zdravstvene) in ekonomske argumente proti tovrstni uvedbi prepovedi dela trgovcev: zdravstveno tveganje se z omejevanjem dni za nakupovanje lahko močno poveča, prav tako pa se zaposlenim v trgovini jemlje možnost, da se prosto odločajo o delu in si s tem zvišujejo osebni dohodek. Ureditev pa je neustrezna tudi z vidika možnosti okrevanja za gospodarstvo, ki ga po projekcijah sodeč v prihodnjih mesecih in letih čaka najhujša preizkušnja v zadnjih desetletjih.

»Če izhajamo iz tega, da se bo okoli 10 % prometa, kolikor ga trgovci po lastnih navedbah ustvarijo z obratovanjem ob nedeljah, po vsej verjetnosti preselilo na druge dneve v tednu, zlasti na soboto, to pomeni, da se bo gostota obiska trgovin povečala. To bi v tem času, ko sicer epidemije ni več, še vedno pa je realno gledano prisotna možnost širjenja virusa covid-19, predstavljalo precejšnje tveganje za ponovni pojav žarišč in hitrega širjenja covid-19. Možnost obvladovanja varnostnih tveganj se bo tako občutno zmanjšala in posledice tega so lahko bistveno širše od panoge trgovine, kjer bodo trgovke in trgovci bistveno bolj izpostavljeni možnosti okužbe. Vedeti je treba, da lahko posledice takšnega varnostnega tveganja močno prizadenejo tudi širši segment gospodarstva,« izpostavlja dr. Masten. Posledice bi po Mastenovih besedah zelo prizadele tudi zaposlene, saj so ti za delo ob navedenih dneh precej bolje nagrajeni kot v času dela ob delovnikih. Z omejevanjem dela ob nedeljah in praznikih se zaposlenim v trgovini jemlje možnost, da sami odločijo in se z delodajalcem dogovorijo, kdaj in na kakšen način bodo delali in si povečali osebni dohodek.

Potrošniki bodo odšli drugam

Pri Sekciji malih trgovcev in zadrug, ki deluje v okviru TZS, opozarjajo, da zaprtje trgovin ob nedeljah ne prinaša lažjega poslovanja, temveč lahko vodi v odpuščanja že tako nizkega števila zaposlenih in v izpad prihodkov. To potrjujejo tudi izkušnje in bojazni njihovih članov. Da je čas zaprtja trgovin ob nedeljah neprimeren, se strinja **Robert Fakin (Agraria)**, ki pravi, da so zaprte trgovine v času, ko bo prisotno večje število turistov v slovenskih krajih, nesmiselno. Njihova trgovina se nahaja tik ob meji, kar pomeni, da se bodo potrošniki odpravili v najbližjo odprto trgovino, kar pomeni v tujino. **Marijan Volavšek (VBM Korenček)** je izpostavil, da ne vidi tehtnega razloga, zaradi katerega so trgovine zaprte ob nedeljah in praznikih. **Danijel Kozjak (Market Betka)** je mnenja, da bo zaprtje trgovin ob nedeljah dolgoročno prineslo nazadovanje v trgovini in odpuščanja zaposlenih. **Maruša Škopac (Fama Trend)** izpostavlja pomembnost odprtih trgovin v turističnih krajih, saj je delo ob nedeljah in praznikih v turističnih krajih eksistenčnega pomena. »Trgovci v turističnih krajih čez vikend v času mrtve sezone naredimo tudi do 80 % tedenskega prometa.«

Da je negativen učinek omejevanja poslovanja ob nedeljah in praznikih vpliv na poslovanje in število delovnih mest, poudarja tudi dr. Masten. »Vemo, da je trgovina logistično organizirana panoga. Tudi če izhajamo iz predpostavke, da se prihodek trgovine v celotnem obsegu ne bi spremenil (zaradi selitve potrošnje na druge dni v tednu) – četudi osebno mislim, da se bo tudi prihodek vsaj delno zmanjšal –, pa se bo nujno z omejevanjem poslovanja ob nedeljah in praznikih zmanjšalo število zaposlenih, saj bo to narekovala potreba po manj delavcih na račun neaktivnih nedelj in praznikov. Treba se je vprašati: ali je v času oziroma pred vrati najhujše gospodarske krize po drugi svetovni vojni, ko gospodarstvo nujno potrebuje čim večjo aktivnost in ukrepe proti brezposelnosti, res pravi čas, da sprejemamo ukrepe, ki delujejo ravno v nasprotno smer? Slabšega trenutka za takšno ravnanje si po mojem mnenju ne bi mogli izbrati.«

TZS posebej opozarja, da je v trenutnih razmerah zaradi zastoja, ki je v gospodarstvu zaradi epidemije covid-19 nastal v zadnjih tednih, posebej pomembno premišljeno in ustrezno ukrepanje za to, da si gospodarstvo čimprej opomore. Vse napore je zato treba usmeriti v doseganje gospodarske rasti, saj projekcije za Slovenijo in druge trge, na katere je močno vezana Slovenija, kažejo, da bo gospodarska rast močno upadla (kar lahko sproži verižno reakcijo). Potrošnja je v tem trenutku za gospodarsko rast ključna in trgovinska panoga ima pri oživljanju potrošnje posebej pomembno vlogo. Rešitev, ki jo prinašajo spremembe že omenjenega odloka, oživljanju potrošnje gotovo ne koristijo, s tem pa tudi ne pripomorejo h krepitvi gospodarske rasti, ki jo Slovenija zdaj nujno potrebuje.

IZJAVE MALIH TRGOVCEV

Marijan Volavšek, lastnik in direktor podjetja VBM Korenček

»Smo družinsko mikropodjetje s sedmimi zaposlenimi in 27-letnimi izkušnjami. V času epidemije covid-19 smo se prvič soočili z zaprtjem trgovin ob nedeljah. To nas je prizadelo iz različnih vidikov, doživeli smo neke vrste šok. Naša politika poslovanja je, da se dela vse dni v tednu, saj smo v našem kraju dežurna prodajalna, kamor se lahko ljudje odpravijo po najnujnejše stvari. Posredno z zaprtjem trgovin ob nedeljah pada promet, pojavlja se vprašanje likvidnosti, nenazadnje tudi presežek delavcev. V našem primeru je sedaj 10 % »viška« zaposlenih. Predvsem me moti aroganca politike v času, ko se sproščajo ukrepi, sprejeti v času korone. Spoštovali smo in bili zadovoljni s kolektivno pogodbo iz leta 2018, kjer smo z dialogom vseh socialnih partnerjev dosegli zapisan dogovor. Zdaj kar naenkrat ta pogodba ne velja, sindikat je odstopil od dogovora. Ni normalno, da se enostransko odloča. Ko nekoga zaposlujem, ga zaposlim zato, ker ga potrebujem, ta oseba pa pozna kakšen je delovni čas in kaj lahko pričakuje. Ni nekega tehtnega razloga, zakaj so nedelje in prazniki zaprti. Motijo me tudi dezinformacije, kot na primer, da delavec za dodatnih 20 evrov ne bo delal v nedeljo. To ne drži. Ta računica samo nakazuje, da nekdo (delodajalec) krši zakon. Če so te navedbe o plači in urni postavki trgovcev resnične, potem delodajalci kršijo zakon in sindikat to ve. Naloga sindikata pa je, da take primere prepreči. Nismo vsi trgovci enaki,

zato me moti posploševanje. Od referendumu pred 17 leti se je marsikaj spremenilo, predvsem nakupovalne navade. Referendumsko vprašanje se je nanašalo na deset nedelj v letu, ko bi trgovine ostale odprte. Menim, da v take stvari politika ne bi smela posegati.«

Robert Fakin, direktor kmetijske zadruge Agraria:

»Zaprtje trgovin ob nedeljah se mi zdi čista diskriminacija. Smo zadružna prodajalna, tik ob meji. Prodajamo produkte »od njive do police v 24 urah«. Bojim se, da bi z zaprtjem trgovin ob nedeljah padla kvaliteta naših produktov, saj bi jih za en dan morali dati v hladilnice. Imeti trgovine zaprte v času, ko bo na obali več turistov, se mi zdi neumno. Nedeljskega izpada dohodka vsekakor ne bomo mogli nadomestiti v ponedeljek, saj bodo potrošniki enostavno odšli v najbližjo odprto trgovino, kar pomeni čez mejo, v tujino. V tej situaciji, ko je šibko gospodarstvo, bi morali dajati delo in ga ne jemati. Zato me lažno socialno dobrikanje jezi, saj smo se trgovci vedno prilagajali drugim.«

Danijel Kozjak, Market Betka d.o.o.

»Moje stališče je enostavno – želim, da trgovine ob nedeljah ostanejo odprte. Smo malo podjetje, v katerem večinoma delajo družinski člani. Kot vidimo, se življenje vrača v normalne tirnice. Mi smo že 27 let dežurna trgovina, naša trgovina je bila odprta vse dni v letu, razen 1. januarja, in moram povedati, da so vsi naši zaposleni zadovoljni, tako s plačilom kot z delom. Če se bo vlada odločila, da bodo trgovine ob nedeljah zaprte, se bo naš promet občutno zmanjšal. Bojim se, da javnost ne razume kaj pomeni zaprtje trgovin za nas, trgovce. 65 zaprtih nedelj in dela prostih dni v enem letu za nas pomeni za skoraj dva meseca manjši promet prihodka, kar si ob nedavni obnovi trgovine težko privoščimo. Dejstvo je, da bomo tudi mi, kot mali trgovci, imeli kakšnega zaposlenega preveč v tem primeru. Ljudje pa morajo biti plačani za svoje dobro opravljeno delo. Bojim se, da bo zaprtje trgovin na dolgi rok prineslo nazadovanje v trgovini in odpuščanja.«

Maruša Škopac, Fama trend d.o.o.

»Turizem smo ljudje. To je moto vseh, ki delamo v turističnih krajih. Tudi če je to trgovina v turističnem kraju, saj se zavedamo, da je naš obstoj in preživetje odvisen od naše ponudbe, naše prijaznosti in ustrežljivosti. Delo ob nedeljah in praznikih je v turističnih krajih eksistenčnega pomena. Trgovci v turističnih krajih čez vikend v času mrtve sezone naredimo tudi do 80 % tedenskega prometa. Podatek je dovolj zgovoren, da nam pove, da v primeru zaprtja trgovin ob nedeljah trgovina v času mrtve sezone postane nerentabilna. V času sezone si pa ne predstavljam, da se morajo turisti sprehajati po praznih ulicah in da turistom ne moremo ponuditi nekaj dodatnega. Poleg tega v turističnih krajih v trgovinah pogosto združijo več stvari in tako si v trgovini gost lahko izposodi kolo ali pa celo kupi karto za rafting ali kakšno drugo dejavnost. Sprašujem se torej, kako bodo zaprtje trgovin ob nedeljah reševali v takih trgovinah, v katerih združujejo oziroma opravljajo več dejavnosti hkrati? Posebno presenečenje ob

vsem tem dogajanju pa je nedvomno neodzivnost županov vseh turističnih krajev. Očitno jim bogatejša turistična ponudba v njihovem kraju pač ni v interesu.«

**SEKCIJA MALIH TRGOVCEV IN ZADRUG
TRGOVINSKA ZBORNICA SLOVENIJE**